

NABYWAĆ (273) *vb impf*

Oba a jasne (w tym w pierwszym i drugim 2 r. błędne znakowanie).

inf nabywać (63). ◇ *praes 1 sg* nabywam (18). ◇ *2 sg* nabywász (10). ◇ *3 sg* nabywã (34). ◇ *1 pl* nabywamy (8). ◇ *2 pl* nabywacie (3). ◇ *3 pl* nabywają (27). ◇ *praet 1 sg m* -m nabywał (1) *BielKron*, nabywał (1) *Act Reg.* ◇ *2 sg* nabywałeś, -á nabywał (2). ◇ *3 sg m* nabywał (18). ◇ *1 pl m pers* -chmy nabywali (1). ◇ *3 pl m pers* nabywali (8). ◇ *fut 1 sg m* będę nabywał (1). ◇ *2 sg m* będziesz nabywał (5). ◇ *3 sg n* będzie nabywało (1) *RejPos*, będzie nabywać (1) *RejWiz.* ◇ *3 pl m pers* będą nabywać (2) *RejPs*, nabywać będą (1) *RejAp.* ◇ *imp 2 sg* nabywaj (8). ◇ *2 pl* nabywajcie (3). ◇ *con 1 sg m* bych nabywał (1). ◇ *2 sg m* byś nabywał (6). ◇ *3 sg m* by nabywał (3). *f* by nabywała (1). *n* by nabywało (4). ◇ *1 pl m pers* bychmy nabywali (4) *RejPs*, *RejAp*, *RejPos*, *RejZwierc*, byśmy nabywali (1) *GliczKsiąż.* ◇ *3 pl m pers* by nabywali (5). *subst* by nabywały (2). ◇ *pass praes 3 sg* nabywã się (6). ◇ *part praes act* nabywając (24).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w. s.v. nabyć.

1. *Wchodzić w posiadanie, zdobywać, uzyskiwać, zaopatrywać się; kupować; quaerere Mącz, Cn, Vulg; petere PolAni, Cn; comparare, nancisci, parare Mącz, Cn; acquirere, conquirere, invenire, pervenire, potiri Cn [w tym: czego (218)] (224) : BierRozm 27; WróbŻółt Z6v; bo ci po śmierci ząginą porzuciwiłły wśytko zebranie swoie/ ktorego nabywali zwielkiem vciłkiem duffe swoiey á mullą ie wopce ręce oddawác. RejPs 73, 60; nic wyęcey nye roskoffuye/ nic bárzyey nye chłodzi/ yedno pyenyądze myeć/ fkárby gromádzić/ imyoná kupowác/ gołpodárftwá nabywác. GliczKsiąż M5, E7v, N5v; RejWiz 12v; BibRadz 4.Reg 4/3, Matth 10/9; Quaero aliquando significat, Nábywam doftáwam/ łtoyeę o co/ Godzę ná co/ eté. Mącz 335d, 62a, 240d, 279c, 336a; HistLan E4; A kto bogáctwá chce nabywác/ muśi bárzo iey [Fortuny] naprzednieyłzemu márfzałkowi łákomftwu przyłługowác RejZwierc 122; chcefzli mieć Kárpie w Stáwie/ á nie małz ich łam z łwégo Gołpodárftwá/ thedy ich muśiłz skąd inąd nabywác Strum O3, O3; PudłFr 23; GórnRozm G3; Calep 24b; GostGosp 112.*

nabywać od kogo (3): WróbŻółt 103/21; Ddziwuiemy [!] łie ták bogátemu pánu/ od nas vbogich łkárbow chce nabywác gdzie ich nigdy nie bywa BielKron 296v; RejPos 240.

nabywać z kogo (1): Ale czołz prołtaczý krzywy Gdy łą taczy Ludzie zywy. Czo ie wty błedy wprawiaią [...] Snich wśytkiego nabiwiaią A zywnołch ich widziraią. RejKup d3.

nabywać z czego (1): Libo álbo Palemon Xiążę [...] nieco odpoczywał/ nabywaiać zywnołci z łowow rozmáitego źwierzú StryjKron 72.

nabywać komu (11): Filio dum divitias quaero Gdy fynowy bogáctwá zgromádzam/ nabywam ymienia. Mącz 335d; SkarŻyw 227. Cf »sobie nabywác«.

nabywać przez kogo, co (4): OrzRozm V2v; HistRzym 65; Przez miecz/ przez wodę/ Ludzie łye łcięgiaią: Przez krew/ przez łzáble/ królełtw nabywaiaią ZawJeft 26. Cf »przez pot nabywác«.

nabywać czym (13): GliczKsiąż H; BielKron 99, 371; Mącz 335d; GórnDworz Ff; ModrzBaz 63; StryjKron 155; OrzJan 124; Káżdá nácyá ma ták wiele domá Zywnołci/ gdy iey nabywá rękoma Rączymi/ że łię obeydźie bez dworłkich Potraw zamorłkich. KlonFlis C. Cf »nabywác potem«, »nabywác pracą«, »nabywác złodziejstvem«.

Ze zdaniem dopełnieniowym [z zapowiednikami: tego (3), wszego; czego (3), co (2), czym] (6): *BierEz* O2v; zwolenicy do miafta ífli nabywaiątz tzoby iedli *OpecŻyw* 51; Woli to myeć y tego nábywać czegoby mile á rofkoíłnye vżył/ niżeli czegoby s poćciwofcyą á w myerze vżył. *GliczKsiąz* F; *OrzRozm* V2v; *HistRzym* 65; *CzahTr* I4v.

W charakterystycznych połączeniach: nabywać dobrego mienia, majątności, złota; nabywać cnotliwie (2), dobrze, nieprzystojnie, pobożnie (3), wiernie (2), źle; nabywać z bojaźnią (bożą) (2), dobytkiem, pługiem, za pracą, robotą, rzemieślnem; nabywać w cnotliwej pracy,

Przysłowia: *BierRozm* 20; chęć żądliwa/ Tym więcey chce im więcey wśzytkiego nábywa. *HistLan* E4.

Gdy czego zle kto nabywa Niedlugo tego vzywą. *RejKup* C.

Zwroty: »nabywać chleba« = *aufferre panem Vulg* [szyk zmienny] (16): *GliczKsiąz* G7, H; Niechay będzie iáki chce kiedy tu pocźciwie/ Nábywa íwego chlebá/ ząwždy hoynie żywie. *RejWiz* 51v, 51v; *Leop Eccli* 34/26; *HistRzym* [89]v; *RejPos* 71 marg, 71v [2r.], 81 v, 82v, 239v, 240, 326; wielem íwiátá íchodził/ á nie widzialem tego nigdziey/ áby był kiedy ípráwiedliwy opuźczon/ álbo potomítwo íego áby nábywáło chlebá íwego [*nec semen eius quaerens panem Vulg Ps* 36/25] *RejZwierc* 174v; *KlonKr* A4v.

»łakomie, przyłakomszym, kstały łakomemi nabywać« (4:1:1): *RejKup* d5v, g7; *RejPos* 82v, [219]v; A gdy mu íie íyn vrodził/ iuż był pocźał lichwić/ y inemi kstały łakomemi nábywać dobrego mienia íwego *RejZwierc* 176, 174v.

»nabywać pieniędzy« [szyk zmienny] (4): *BielKron* 230; *Aeruscare*, per fas (per nefas) pecuniam corradere. Nabywać pieniędzy/ lubo zlie álbo dobrze. *Mącz* 5a; *HistRzym* 61v; *SkarŻyw* 227.

»pocźciwie, uczciwie nabywać« [szyk 4:1] (4:1): *RejWiz* 51v, 81; Íż w tych domiech doíátatek/ ząwždy przed tym bywał/ Czego íście kaźdy z nich/ pocźciwie nábywał. *RejZwierc* 66; *Quaerere rem honeste mercaturis faciundis*, Nábywać máyętności vczciwie handlem krámárskim. *Mącz* 335d; *RejPos* 72v.

»przez pot, (z) potem nabywać« (1:2): Kto bierze chleb człowiekowi kthory go przez pot nábywa [*qui aufert in sudore panem*]: íeít iáko ten ktory zábijá bliźniego [!] íwego. *Leop Eccli* 34/26; *HistRzym* [89]v; *RejPos* [219].

»z (wielką) pracą, pracą, robotą nabywać« (4:1:1): *BierEz* O2v; *RejPs* 55v; *BielKron* 79v; *HistRzym* [89]v; ábychmy íobie chleb s thego márnego kámienia czynili/ á żywności íwey z wielką pracą/ z wielką niesprawiedliwością/ z wielkim płáczem ludzkim/ nábywáli *RejPos* 71, [219].

»sobie nabywać« [szyk zmienny] (9): *March*¹ A4v; *March*³ V5v; Nienabywáicie íobie ani złota/ ani írebra/ ani miedzi wpaśy wałze *MurzNT Matth* 10/9; *Leop Thren* 1/19; *BielKron* 99; *Górndworz* Ff; *OrzJan* 124; *KlonFlis* A4; *KlonWor* 79.

»szukając nabywać« (1): pożythkow íwych/ żywności íwych/ y inych rzeczy ízukáiąc nábywáią. *RejZwierc* 185.

»z (wielką) trudnością (a. z wielkimi trudnościami), w trudnościami nabywać« [szyk zmienny] (6:1): *LubPs* Z; Nie bąđźze iuż profzę cie taką íprofną íwinią/ Byś íie nie miał obáczyć iáko ich [*bogactw*]

vżywać/ Y iáko ich s trudnością przychodzi nábywać *RejWiz* 19; *RejPos* 71, 71v, [219], 240; *RejZwierc* 156v.

»wzajem nabywać« = *pożyczać* (1): A zginą rownie iáko tłućtoć zápалona która dymem wyleći/ y będą wzajem nabywać á nigdy niewrocą *RejPs* 55v.

»złodziejstwem nabywać« (1): Ale ty czego pożyczasz/ Złodziejstwem tylko nábywasz. *BierEz* O2v.

»żywności, pożywienia nabywać« [*szyk zmienny*] (21:1): *RejPs* 55v, 152v; *GliczKsiąż* H; *RejWiz* 81; ci [*prosty lud*] muśzą pługiem/ dobytkiem/ rzemieślnem/ żywności łobie nábywać *BielKron* 99, 371; *GórnDworz* Ff; *HistRzym* [89]v; ty mnie niefláchetny czárcie ná to wiedziełz/ ábych iá niecnotliwie/ nieśpráwiedliwie/ á niepobożnie s płáczem á s krzywdą bliźniego łwego nábywał żywności łwoiey *RejPos* 71v, 67v, 71 [2r.], 71v; *RejZwierc* 185; *StryjKron* 72, 155; przedsię niczyiego gwałtem nie wydźieráią áni gwałcą/ ale vtuláiąc fię żywności łwey pobożney z chwałą Bożą nábywáią. *CzechEp* 58; *OrzJan* 124; *CzahTr* L; rybitw [...] żywności łobie nábywa w głębokich toniach y sieciámi dźiwnymi *KlonFlis* A4, C; *KlonWor* **6.

Szeregi: »nabywać i dochowywać« (1): o tym iáko ludzie rzádzić y pożytkow połpolitych nábywać y dochowywać/ vpomina Sálomon *SkarKazSej* 662b.

»nabywać a przyczyniać« (1): począł był iákoś przyłákomłzym nábywać á przyczyniać oney máiętności łwoiey *RejZwierc* 174v.

»szukać i (a) nabywać« (3): *RejPos* 115v; Kámienia/ pereł/ złotá/ łrebrá/ y inych kósztownych rzeczy y pod ziemią/ y pod wodámi z wielkimi trudnościami łzukáiąc y nábywáiąc. *RejZwierc* 156v, 156v.

»(i) nabywać i (a) używać« (4): O dźyefyćiny nic/ áni o inne pożytki wáłłe/ yuż ich nábywayćye y vżywayćye yáko chcecie *KromRozm I* B2; *RejAp* 153; [*Pan*] obiecuie opátrzyć/ vbogáćić/ pocźciwołciámi ozdobić dom káźde⁸⁰ wiernego łwego/ ielli czego będzie nábywał á vżywał wedle woley łwiętey iego. *RejPos* 218, 220.

W przén [*czego*] (9) : otoż małz drogę nie tułáiąc fię po łefiech/ po cudzych kráinach/ nábywáiąc omylnych á przypráwnych pláftrow łobie *RejPos* 327, 107; *ArtKanc* A4; *CzahTr* B2.

nabywać od kogo (1): Abowiem choaiy będą krolmi/ ále przedfię od bełtiey nábywać będą y koron łwych/ y będą połłuszni dekretałow iey *RejAp* 144v.

Zwrot: »nabywać za pomocą [*czyj*]« (1): wolimy łzukać rády v omylnego á mizernego łwiátá tego/ á v kłámliwego kłiążęciá iego/ á włzytkiego nábywać zá pomocą iego. *RejZwierc* 256v.

Szeregi: »gotować a nabywać« (1): Plátoná [...] pytano coby zá máyętność oycowye łynom łwym myeli gotować á nábywać/ odpowedywał/ táką która by áni ładnego grádu/ áni ładnego gwałtu [...] bałá fię. *GliczKsiąż* H4.

»szukać a nabywać« (2): łwiát rozłicznych á dźiwnych przypraw miał łobie łzukać á nábywać ná ten nędzny a bárzo łzkodliwy wrzod łwoy. *RejPos* 327, 253v.

α. *W užyciach bez dopełnienia* (9) : *RejWiz* 69v; O nędzny nędzniku á mizerna łzalona dźyewiáó [*lege*: dziewico] załz tobie było nie lepiej powoli nábywać á łtárác fię o tey gotowości łwoiey *RejPos* 342, 342.

W przeciwstawieniu: »utracac ... nabywac« (1): iednemu vtráthnemu/ rzekł silny lichwiarz. A kiedź ty wdy vtráćac przeštániełz. A ten odpowiedział. W ten czás práwi/ kiedy ty nieprzyłtoynie nábywac. *GórnDworz Q5.*

Zwroty: »łakomie nabywac« [szyk zmienny] (3): *RejKup g3; RejWiz 191v; Nie prózno człowiek łakomie nábywał/ Y nád łwym bliźnym fortelów vżywał. KochPs 72.*

»skąpie nabywac« (1): Dla onego łynaczká iuż łkąpie nábywał/ Y wiele niepoboźnych w tym rzeczy vżywał. *RejWiz 132.*

Szereg: »i używac i nabywac« (1): Gdyż cie tho pirwłze [utile] ku ohydzye łzpethney przywieść może/ ielłize niepoćciwie będziełz y vžíwał y nábywał. *RejZwierc 268v.*

a. O abstraktach [w tym: czego (69)] (74) : Ktory ná wyłłhem fiedle poładzon bywa/ táki pirwego miełcá nábywa. *March¹ A4; BierEz O3; ISocrates mędrzec [...] cznotę nadewłzitko wychwalouał, mowiac że łie przez nię włzitko dobre nabywa. BielŻyw 42; RejPs 68v, 88v, 100v, 107v, 189v; Y ti iłz dufałs w łwei moczi Więcz nienabiwałs pomoczi RejRozm 400; A na yne przidzie pomłta Ktorzi yemu niedufayá Inłiey rady nabywayá RejKup r2v, m4, n6v, n7v, r8, y4v, ee3v; RejWiz 104v; BielKron 365; Mącz 34d, 62d; RejPos 130, 130v, 167v, 190, 342; Iuż przypádnieli chorobá iáka/ álic drugi iuż biega Doktorá y rady kędy może nábywaiac. RejZwierc 90, 142; BielSpr 47v; SkarŻyw 141, 242; Calep 537b; CzahTr F4v; SkarKazSej 699b, 700a; Nie day łliczney monety/ nie day łwego potu/ Nábywaiac w vrzędzie pewnego kłopotu. KlonWor 12.*

nabywac co (1): wnáłzych naukách/ którechmy zwielką pracą/ [...] część zkłsiąg od włzytkich práwie wieków piłanych nábywaiac/ trudno bárzo tákiemu ingenium wytrzymac možeme *Oczko A3.*

nabywac od kogo (9): *GliczKsiąz K4v; A tak Bogdan był wyzwolon od Tátar ná ten czás/ kthory iuż nábywał pomocy przeciw im od krolá Polłkiego BielKron 408v; OrzQnin S3v; RejAp 141; RejPos 115v, 188, 319v; RejZwierc 184v; Oczko A3.*

nabywac u kogo (7): *OrzRozm G3v; v kaźdego tákiego przyiaźni nábywac/ w ktorey chce s thobą trwac bez przeštánia. BielKron 453v, 68; RejPos 205v; SkarŻyw 335; SkarKazSej 694a. Cf nabywac czym u kogo.*

nabywac z czego (2): *Oczko A3; Iednak odpoczywa W nádziei/ ktorey z mytá twoiego nábywa/ Zá ktoreś ielł przedány KlonWor 82.*

nabywac czym (5): *RejWiz 45; Benevolentiam captare, Prziyazniá życzliwołci nábywac. Mącz 35b; OrzJan 43, 128. Cf nabywac czym u kogo.*

nabywac czym u kogo (1): Aucupari gratia alicuius assentatiuncula aliqua. Pochlełłtwem łáski u kogo łzukać á nábywac. *Mącz 19c.*

Ze zdaniem dopelñeniowym [z zapowiednikiem: tego (2); co, czego] (2): Przeto thegoź nábywa díłcipuł/ co wyznawa náuczycyel *GliczKsiąz L5; RejZwierc 177.*

W przeciwstawieniach: »opuszczac, tracic... nabywac« (2): Táki ielłi co wnábożeńłtwie opułci/ z cnoty połłufzeńłtwá [...] nie tylko zábawieniełm łwieckim nic nie tráci: ále tełz wiele nábywa wyłługi v Bogá. *SkarŻyw 335; tak y tym tráfiac łię mułi/ kthory dawne záchowále przyiacielłtwo zá ládá przyczyná opułzczaiac/ nowych łzukaiá y nábywaia/ iź wiele ná tym chramywaia. WerKaz 276.*

W charakterystycznych połączeniach: nabywać błogosławieństwa, kłopotu, krolestwa (2), łaski (3), mnimania u ludzi, nadzieje (3), nieprzyjaźni (2), pokoju (2), pomocy (4), przyjaźni (5), rady (18), ratunku (2), rozkoszy, sławy, szkody, wiadomości, władzy, wymowek, wysługi, życzliwości,

Zwroty: »nabywać sobie« (18): RejPs 105, 188v; ktorzy łye Bogu przeciwyą/ łami łobyte potępyenia nabywają. KromRozm I 13v; wczem yako wyele błędzą á łzkody łobyte nabywają/ koždy dobrego rozumu s prętká to rozeznáć może. GliczKsiąż D2; BibRadz Hab 2/10; Wiem że łobie łami nabywamy ieden v drugiego przyiáźni/ ále áby ieden drugiemu przyrodzonym nieprzyiácielem być miał/ thego niewiem. OrzRozm G3v; BielKron 123; áłbo od kogo inego nádzieie łwey áłbo iákiego inego rátkunku łobie łzuka áłbo nabywa RejAp 141, 71v; RejPos 68v, 115v, 205v, 227v, 335v; RejZwierc 94; OrzJan 43, 128; Drudzy z wymową y rozumem poftáwić łię ná łeymie chcą/ áby łobie mnimánia v ludzi nabywáli. SkarKazSej 694a.

»z trudnością nabywać« (1): Był bys iłcie łilne bydło Bys to miał pułćicz na skrzydło Wczym łie dzys ludzie kochają A łtrudnością nabywają RejJóz Ev.

Szeregi: »łapać a nabywać« (1): biegamy [...] łápáiąc z łwład á nabywáiąc iáko mogącz tych márnych rołkofzy iego [łwiata] RejPos 159v.

»szukać, (a, albo, i) nabywać« [szyk 8:2] (10): Mącz 19c; RejAp 71v, 141; RejPos 68v, 319v, 335v; od łwiátá rády/ nádzyeie/ y włpomozenia/ dziwnych wymyłłow á wykrętow rozlicznych vzywáiąc/ łzukáli y nabywáli RejZwierc 184v, 133v, 177; WerKaz 276.

»używać i nabywać« (1): A ty przedłię iney rády/ iney nádzyeie vzywálz y nabywálz RejPos 120v.

b. O osobach: zjednywać, pozyskiwać [kogo (G)] (26) : Lew gdy iuż łtałe látá miał/ Przyłáćiół łobie nabywał. BierEz Sv; FalZioł IV 21c, V 53; Przetoż ci sług n[ab]ywają, Ktorzy ich dobrze ni[ez]niają. BierRozm 14; kthory łie yedno chce ożenić/ áby łobyte równą poyął/ á nyerowney áby nigdy żony nye nabywał. GliczKsiąż P4v, K3v, N6v, P5; Adoniás tedy łyn czwartý Dawidow/ [...] dał nádzýłáć wozow/ y ieznych nabywał BielKron 74; RejPos 144v marg; RejZwierc 46; SkarKaz 38βa; PaxLiz B.

nabywać u kogo (1): łkądby pothym rołli Rotmiłtrze/ á z Rotmiłtrzew Hetmáni/ thák iżby ich czáfu łwego nie potrzebá u połtronnych narodow biegáiąc nabywáć RejZwierc 187 v.

nabywać komu [w tym: komu czym (2)] (7): GliczKsiąż E3 cf »nabywać i jednać«. Cf »sobie nabywać«.

nabywać czym (3): GliczKsiąż B7; Redimere sibi amicos, Vpominkámi łobie przyiáćiół nabywáć. Mącz 103a; PowodPr 68.

W charakterystycznych połączeniach: nabywać bakalarzow, białychłłow (2), drabow, hetmanow, jednacchow, jezdnych, miłej, niewolnikow, opiekalnikow, praktykarza, prokuratorow, przyczyńcow, przyjaciół (2), sług, żony (2).

Zwrot: »sobie nabywać« [szyk zmienny] (6): GliczKsiąż B7; KrowObr 141, 185; Mącz 103a; inych łpráwiec/ iney rády/ inych opyekálnikow w tym nabywa łobie RejPos 293, 3v.

Szeregi: »nabywać i jednać« (1): łami im [synom niektore matki] nye włtydáją łie zwodzić áłbo byálých łłow nabywáć y yednáć GliczKsiąż E3.

»nabywać abo kupować« (1): Bo Pogáni niewolnikow ábo krwią łwoią ná woynie nabywáją/ ábo ich kupią. PowodPr 68.

»szukać i nabywać« (2): inżych iednatzow y przytzyńcow łzukaią y nábywaią/ ludzi vmárłych. *KrowObr* 185, 141.

W przén [czego] (2) : Kryftus w łwych mękách/ wołał, ciężko vmieraiąc/ owce łtráconey nábywaiąc *ArtKanc* E10.

nabywać komu (1): káždy dobry krzełciánin álbo przełožony/ [...] ma przyłthác ná łow nábywaiąc dułz pánu bogu *HistRzym* 116v.

α. *O potomstwie* [kogo] (2) : *BielŻyw* 20; A iżby małżonkowie bogoboyni w wćiwym twym łpolnvm obćowaniu [!] nábywáli potomłtwá/ wychowywaiąc ie w wierze Chrześciánłkiew *KarnNap* F3.

2. *Osiągać pewien stan lub cechę; quaerere Modrz* [czego] (49) : *FalZioł* III 25a; Chciey łie w naućę [!] obierać Mądrołci rozumu nabywać *BielŻyw nlb* 6; á tak on oley nabywa zaię nowe⁸⁰ łmaku y łłodkołci. *GlabGad* K2, G4; *RejKup* Bv; rodzicy do dworu łyny łwe ná ćwiczenye oddawaią/ áby tám byegłóci yákich á obyczaiow nábywáli *GliczKsiąż* H6, K7v; *RejWiz* 9v, 91; *KwiatKsiąż* O, O3; *Vigeo*, Mnożę łie/ łil/ mocy/ krzepkołci/ dużóci nábywam/ rozłaftam łie. *Mqcz* 495d, 239c; *SienLek* 12v; *Calep* 375a, 558a, 1129b; Kto łię dotyka łmoły zmáże łię; y kto towarzyłzy z hárdym nábywa hárdóci. *SkarKaz* 580a, 45b [2 r.], 80a, 83a, 638b; *CzahTr* [D2]v; *SkarKazSej* 662b, 705a; *SapEpit* Bv; Iełli [polipus] w iákim popłochu podle łkály pływa: Wnetze fárbý iák łkálá kámienney nábywa. *KlonWor* 2.

nabywać od kogo, od czego (2): moczi ćłowiek od tego pokármu nabywa *FalZioł* III 25b; *SkarKaz* 420a.

nabywać u kogo (2): Sygmunt on pirłwzy łwiętey á niełmiertelney pámięci Óciec łego Krolewłkiew Miłółci/ łławy v włzego łwiátá nábywáli *WujJud* 16v; *SkarKaz*)(2v.

nabywać z czego (2): *FalZioł* III 25a; Kto chwały ze krwi niewinnego Mężobóyłtwá nabywa *ZawJeft* 40.

nabywać przez kogo, przez co (3): Włze łię łtworzenie łmieie/ Záłołci pozbywa/ gdy thák odnowienia przez Kryłtá nábywa. *ArtKanc* F4v; pewnołc przeyrzenia/ y wybránia nábywa łię przez wolnołc łudzka/ y przez vczynki dobre *WujNT* 810; *KlonKr* D3v.

nabywać czym (11): *RejRozm* 401; [*Chore*] Powiełáł być Moizelzá okrutnego przed łudem/ á chwały łobie nábywác chytołcią *BielKron* 40v; *ModrzBaz* 107; *WujNT* Ccccc3; Lecz my rozumu/ náuka/ pilnołcią/ łłuchániem/ doznawániem/ nábywác mułim. *SkarKaz* 45b; *CzahTr* K, K3; *SkarKazSej* 660a, 663a, 700a. Cf *Zwrot*.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): popioł włzelki ma mocz wycierać y wyłulzac [...] ale przez łwoie omycie: nabywa łobie iż łpaia y wyłulza przez káłania. *FalZioł* IV 52d.

W przeciwstawieniach: »(u)tracić ... nabywać« (2):y drzewá trácą zielonołc/ á zás iákoby powłtawaiąc z nowu łey nábywaią *KuczłKat* 90; *ActReg* 52.

W charakterystycznych połączeniach: *nabywać bieglóci, chęci, chwały* (2), *ćwiczenia* (2), *dużóci, farby* [= barwy], *hárdóci, krzepkołci, mądrołci* (6), *mocy* (4), *nauki, obyczaiow, odnowienia, rozumu* (4), *siely, sławy* (13), *smaku, sprawiedliwołci, łwiátłołci, wilgotnołci, zielonosci, żądzej*; *nabywać chytołcią, dołwiadczeniem, dowcipem, krwią* (2), *nauką, pilnołcią, szablą*.

Zwrot: »nabywać staraniem pilnym« (1): áby łobie mądrości y rozumu prośić v ciebie y nábywać ítáráním pilnym/ ná ták trudne y ciężkie rządzienie vmiał *SkarKaz*)(2v.

Synonimy: 1. dostawać, kupować, osiągać.

Formacje współrdzenne cf BYĆ.

Cf **NABYWANIE, NABYWANY**

HJ, LW